บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกจากรายชื่อผู้ผลิตที่ยินดีให้ความร่วมมือจำนวน 30 ราย เป็นผู้ผลิตที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP จำนวน 15 ราย และเป็นผู้ผลิตที่ได้รับการรับรอง GAP จำนวน 15 ราย และแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน และข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปในการผลิตส้มเขียวหวานของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมธุรกิจทั้งภายในและภายนอกของผู้ผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสมในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน และข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปในการผลิตและการตลาดส้มเขียวหวานของเกษตรกร สามารถจำแนกรายละเอียดของผลการศึกษาแต่ละประเด็น มีรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

1) ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยตัวแทนเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP เป็นเพศชายร้อยละ 93.3 โดยมีอายุเฉลี่ย 50.6 ปี สำหรับตัวแทนเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP เป็นเพศชายร้อยละ 86.7 โดยมีอายุเฉลี่ย 47.2 ปี เมื่อ

พิจารณาถึงสถานภาพในครัวเรือนพบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มเกษตรกรทั้งสองกลุ่มเป็นหัวหน้าครัวเรือน โดยเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP เป็นหัวหน้าครัวเรือนจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 93.3 ส่วนเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP เป็นหัวหน้าครัวเรือนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 ดังแสดงในตารางที่ 11

2) ระดับการศึกษาของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานมีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โดยกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ดังแสดงในตารางที่ 12

3) แรงงานภาคการเกษตรและประสบการณ์ในการทำการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 โดยกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP นั้น มีแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 และ 66.7 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 13

เมื่อพิจารณาถึงประสบการณ์ในการทำการเกษตรพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างโดยรวมร้อยละ 43.3 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรตั้งแต่มาบรรพบุรุษ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรตั้งแต่บรรพบุรุษเช่นกัน โดยมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 และจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 11 ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มเกษตรกร				รวม	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	14	93.3	13	86.7	27	90.0
หญิง	1	6.7	2	13.3	3	10.0
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
อายุ (ปี)						
31-40	1	6.7	3	20.0	4	13.3
41-50	7	46.7	5	33.3	12	40.0
51-60	5	33.3	6	40.0	11	36.7
61-70	2	13.3	0	0.0	2	6.7
71-80	0	6.7	1	6.7	1	3.3
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
อายุเฉลี่ย (ปี)	50.6	-	47.2	-	48.9	-
สถานภาพในครัวเรือน						
หัวหน้าครัวเรือน	14	93.3	12	80.0	26	86.7
คู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน	1	6.7	2	13.3	3	10.0
บุตรหรือบุตรเขยของหัวหน้าครัวเรือน	0	0.0	1	6.7	1	3.3
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

ตารางที่ 12 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

ระดับการศึกษา	กลุ่มเกษตรกร				รวม	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา 4	11	73.3	9	60.0	20	66.7
ประถมศึกษา 6 หรือสูงกว่า	4	26.7	6	40.0	10	33.3
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

4) พื้นที่ถือครองทั้งหมดของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองของครัวเรือนทั้งหมด 1-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.0 โดยกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ส่วนใหญ่แล้วจะมีระดับพื้นที่ถือครองทั้งหมดของครัวเรือน 1-10 ไร่ เช่นกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 46.7 และ 33.3 ตามลำดับ โดยเฉลี่ยแล้วจะมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดของครัวเรือน ครัวเรือนละประมาณ 15.67 ไร่ และ 20.00 ไร่ ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 13 จำนวนแรงงานและประสบการณ์ในการทำการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มเกษตรกร				รวม	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>แรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน</u>						
1 คน	1	6.7	1	6.7	2	6.7
2 คน	12	80.0	10	66.7	22	73.3
3 คน	1	6.7	2	13.3	3	10.0
4 คน	1	6.7	0	0.0	1	3.3
5 คน	0	0.0	2	13.3	2	6.7
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
<u>ประสบการณ์ในการทำการเกษตร</u>						
ตั้งแต่บรรพบุรุษ	6	40.0	7	46.7	13	43.3
5-10 ปี	2	13.3	0	0.0	2	6.7
11-20 ปี	1	6.7	4	26.7	5	16.7
21-30 ปี	4	26.7	2	13.3	6	20.0
ตั้งแต่ 30 ปี ขึ้นไป	2	13.3	2	13.3	4	13.3
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

ตารางที่ 14 พื้นที่ถือครองทั้งหมดของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

ระดับพื้นที่ถือครอง	กลุ่มเกษตรกร				รวม	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1-10 ไร่	7	46.7	5	33.3	12	40.0
11-20 ไร่	4	26.7	4	26.7	8	26.7
21-30 ไร่	2	13.3	4	26.7	6	20.0
30 ไร่ขึ้นไป	2	13.3	2	13.3	4	13.3
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
เฉลี่ย (ไร่)	15.67	-	20.00	-	17.83	-

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

5) ระดับรายได้ในและนอกภาคการเกษตร ของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานในปี 2548

จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ในภาคการเกษตรมากกว่า 200,000 บาทต่อปี ทั้งกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP โดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP มีระดับรายได้เฉลี่ยในภาคการเกษตรประมาณ 318,426.67 บาทต่อปี ส่วนกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP โดยเฉลี่ยแล้วมีรายได้ในภาคการเกษตรประมาณ 307,966.67 บาทต่อปี ดังแสดงในตารางที่ 15

เมื่อพิจารณาระดับรายได้นอกภาคการเกษตรปี 2548 ของครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่ครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 70.0 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP ถึงร้อยละ 60.0 และเป็นกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ถึงร้อยละ 80.0 โดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP จะมีรายได้นอกภาคการเกษตรประมาณ 8,513.00 บาทต่อปี และกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP มีรายได้นอกภาคการเกษตรประมาณ 2,933.00 บาท จะสังเกต

ได้ว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP จะมีรายนอกภาคการเกษตรสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ระดับรายได้ในและนอกภาคการเกษตรปี 2548 ของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

ระดับรายได้ในและนอกภาคการเกษตร	กลุ่มเกษตรกร				รวม	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับรายได้ในภาคการเกษตร (บาท/ครัวเรือน/ปี)						
น้อยกว่า 100,000	1	6.7	5	33.3	6	20.0
100,000-200,000	6	40.0	3	20.0	9	30.0
มากกว่า 200,000	8	53.3	7	46.7	15	50.0
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
เฉลี่ย	318,426.67	-	307,966.67	-	313,196.67	-
ระดับรายได้นอกภาคการเกษตร (บาท/ครัวเรือน/ปี)						
ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร	8	53.3	6	40.0	14	46.7
น้อยกว่า 10,000	4	26.7	6	40.0	10	33.3
มากกว่า 10,000	3	20.0	3	20.0	6	20.0
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
เฉลี่ย	8,513.00	-	2,933.00	-	5,723.00	-

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

6) ระดับเงินออมและระดับหนี้สินของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานในปี 2548

จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 63.3 ไม่มีเงินออม โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP ร้อยละ 66.7 และเป็นกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ร้อยละ 60.0 ดังแสดงในตารางที่ 16

เมื่อพิจารณาระดับหนี้สิน พบว่า ในปี 2548 เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินอยู่ในช่วง 100,000-300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.3 โดยเป็นเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP อย่างละ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ระดับเงินออมและระดับหนี้สินปี 2548 ของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

ข้อมูล	กลุ่มเกษตรกร				รวม	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับเงินออม						
ไม่มีเงินออม	10	66.7	9	60.0	19	63.3
มีเงินออม	5	33.3	6	40.0	11	36.7
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
ระดับหนี้สิน (บาทต่อปี)						
น้อยกว่า 100,000	4	26.7	5	33.3	9	30.0
100,000-300,000	8	53.3	8	53.3	16	53.3
300,001-500,000	1	6.7	2	13.3	3	10.0
มากกว่า 500,000	2	13.3	0	0.0	2	6.7
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

7) การผลิตทางการเกษตรอย่างอื่นนอกจากการปลูกส้มเขียวหวานของครัวเรือนตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นอกจากจะมีการปลูกส้มเขียวหวานแล้วยังมีการปลูกพืชอื่นควบคู่ไปด้วย อาทิเช่น ลิ้นจี่ มะนาว ยางพารา และทำนา ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 การผลิตทางการเกษตรอย่างอื่นนอกจากการปลูกส้มเขียวหวานของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

การผลิตทางการเกษตรอย่างอื่น	กลุ่มเกษตรกร				รวม	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ทำการผลิตอย่างอื่น	4	26.7	3	20.0	7	23.3
ผลิตพืชอย่างอื่นด้วย	11	73.3	12	80.0	23	76.7
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปในการผลิตและการตลาดส้มเขียวหวานของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

สภาพทั่วไปของการผลิตส้มเขียวหวาน

1) พื้นที่สวนส้มเขียวหวานของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 40 มีพื้นที่สวนส้มเขียวหวาน ทั้งหมด 1-5 ไร่ โดยกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP ส่วนใหญ่แล้วมีระดับพื้นที่สวนส้มเขียวหวานทั้งหมดของครัวเรือน 1-5 ไร่ เช่นกัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 53.3 สำหรับกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP นั้น ส่วนใหญ่แล้วมีระดับพื้นที่สวนส้มเขียวหวานทั้งหมดของครัวเรือน 6-10 ไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40.0 ดังแสดงในตารางที่ 18

2) พันธุ์ส้มเขียวหวานที่ปลูกทั้งหมดของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

จากการศึกษาพบว่า พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.7 ปลูกส้มเขียวหวานพันธุ์สายน้ำผึ้งพันธุ์เดียว โดยกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP ทุกครัวเรือน ปลูกส้มเขียวหวานพันธุ์สายน้ำผึ้งพันธุ์เดียว สำหรับกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP นั้น ร้อยละ 93.3 ปลูกส้มเขียวหวานพันธุ์สายน้ำผึ้ง ที่เหลืออีกร้อยละ 6.7 ปลูกส้มเขียวหวานพันธุ์สายน้ำผึ้ง ควบคู่ไปกับพันธุ์สีทองด้วย ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 18 พื้นที่สวนส้มเขียวหวานทั้งหมดของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

พื้นที่สวนส้มเขียวหวาน	**กลุ่มเกษตรกร**				**รวม**	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		**ที่ได้รับการรับรอง GAP**			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ไร่	8	53.3	6	40.0	14	46.7
6-10 ไร่	1	6.7	4	26.7	5	16.7
มากกว่า 10 ไร่	6	40.0	5	33.3	11	36.7
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

ตารางที่ 19 พันธุ์ส้มเขียวหวานที่ปลูกของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานในปี 2548

พันธุ์ส้มเขียวหวานที่ปลูกทั้งหมด	**กลุ่มเกษตรกร**				**รวม**	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		**ที่ได้รับการรับรอง GAP**			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สายน้ำผึ้ง	15	100.0	14	93.3	29	96.7
สายน้ำผึ้งและสีทอง	0	0.0	1	6.7	1	3.3
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

3) วิธีการจัดจำหน่ายผลผลิตของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.3 มีพ่อค้ามารับซื้อผลผลิตที่สวนเลย เป็นกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP ร้อยละ 93.3 เป็นกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ร้อยละ 73.3 ดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 วิธีการจัดจำหน่ายผลผลิตของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

วิธีการจัดจำหน่ายผลผลิต	กลุ่มเกษตรกร				รวม	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จัดจำหน่ายด้วยตนเอง	1	6.7	4	26.7	5	16.7
พ่อค้ามารับซื้อที่สวน	14	93.3	11	73.3	25	83.3
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

สภาพทั่วไปของการตลาดส้มเขียวหวาน

จากการศึกษาทางด้านการตลาด พบว่า ผลผลิตที่ได้จะมีพ่อค้ามารับซื้อที่สวน ซึ่งการ Wax ผลส้มเขียวหวานนั้นจะเป็นหน้าที่ของผู้รวบรวมผลผลิต และเหตุผลที่เกษตรกรส่วนใหญ่ขายผลส้มเขียวหวานผ่านพ่อค้าคนกลางเนื่องมาจาก ขาดยานพาหนะ และการขายผ่านพ่อค้าคนกลางนั้นมีความสะดวกและรวดเร็วไม่ยุ่งยาก พ่อค้าคนกลางจะทำการตีราคาก่อนเก็บผลผลิต ซึ่งการขายเป็นแบบขายขาดโดยชั่งตามน้ำหนัก โดยพ่อค้าคนกลางจะมัดจำเงินไว้ส่วนหนึ่งและชำระส่วนที่เหลือเมื่อเก็บส้มเขียวหวานหมดเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP มีลักษณะทั่วไปในด้านการตลาดเหมือนกัน

การเปิดรับสื่อทางการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

1) การเข้าไปติดต่อเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 73.3 ไม่เคยเข้าไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP มีอัตราส่วนการเข้าไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐเท่ากัน ดังแสดงตารางที่ 21

ตารางที่ 21 การเข้าไปติดต่อเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการเกษตรของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

การเข้าไปติดต่อเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการเกษตร	กลุ่มเกษตรกร				รวม	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยเข้าไปติดต่อ	11	73.3	11	73.3	22	73.3
เคยเข้าไปติดต่อ	4	26.7	4	26.7	8	26.7
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อต่างๆของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 83.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อ โทรทัศน์ วิทยุ และเพื่อนบ้าน รองลงมาร้อยละ 66.7 50.0 และ 46.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเกษตรตำบลในพื้นที่หรือเกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ และตัวแทนบริษัทขายปัจจัยการผลิต ตามลำดับ และพบว่าเกษตรกรไม่ค่อยได้รับข้อมูลข่าวสารทาง

การเกษตรจากผู้นำท้องถิ่น และหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 63.3 และ 56.7 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อต่างๆของครัวเรือนตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในปี 2548

การได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร	กลุ่มเกษตรกร				รวม (n=30)	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โทรทัศน์						
ได้รับ	13	86.7	12	80.0	25	83.3
ไม่ได้รับ	2	13.3	3	20.0	5	16.7
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
วิทยุ						
ได้รับ	13	86.7	12	80.0	25	83.3
ไม่ได้รับ	2	13.3	3	20.0	5	16.7
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
หนังสือพิมพ์						
ได้รับ	8	53.3	5	33.3	13	43.3
ไม่ได้รับ	7	46.7	10	66.7	17	56.7
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
ผู้นำท้องถิ่น						
ได้รับ	6	40.0	5	30.0	11	36.7
ไม่ได้รับ	9	60.0	10	66.7	19	63.3
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

ตารางที่ 22 (ต่อ)

การได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร	กลุ่มเกษตรกร				รวม (n=30)	
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP		ที่ได้รับการรับรอง GAP			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนบ้าน						
ได้รับ	13	86.7	12	80.0	25	83.3
ไม่ได้รับ	2	13.3	3	20.0	5	16.7
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
เกษตรตำบล/อำเภอ						
ได้รับ	8	53.3	12	80.0	20	66.7
ไม่ได้รับ	7	46.7	3	20.0	10	33.3
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ						
ได้รับ	7	46.7	8	53.3	15	50.0
ไม่ได้รับ	8	53.3	7	46.7	15	50.0
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0
ตัวแทนบริษัทขายปัจจัยการผลิต						
ได้รับ	8	53.3	9	60.0	17	46.7
ไม่ได้รับ	7	46.7	6	40.0	13	43.3
รวม	15	100.0	15	100.0	30	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ (2549)

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม ได้แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างระหว่างกลุ่มที่ได้รับการรับรอง GAP และกลุ่มที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP เกี่ยวกับปัจจัยเชิงปริมาณที่น่าสนใจ ได้แก่ อายุ หนี้สิน จำนวนผลผลิต ราคาขายผลผลิต และต้นทุนการผลิต โดยใช้ค่าสถิติ t ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงคุณภาพที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจการผลิตแบบปลอดภัยจากสารเคมี ได้แก่ การมีเงินออม ระดับการศึกษาของเกษตรกร ระดับรายได้ในและนอกภาคการเกษตร พื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานของเกษตรกร และการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ใช้การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ แบบนอนพาราเมตริก โดยมีสมมติฐานการวิจัย (Hypothesis of the study) และสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย (Hypotheses of the study)

ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1-6 นั้น เป็นการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่นำมาทดสอบของกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP และกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP โดยใช้ค่าสถิติ t และจะพิจารณาที่ค่าระดับนัยสำคัญ (Asymptotic significance หรือค่า p-value) ในแต่ละปัจจัย ถ้าค่าเฉลี่ยของเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน แสดงว่าปัจจัยนั้นมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมีหรือตัดสินใจผลิตส้มที่ได้รับการรับรอง GAP ซึ่งสามารถสรุปการทดสอบจากค่าระดับนัยสำคัญ ได้ดังนี้ คือ

ถ้าระดับนัยสำคัญมากกว่า 0.1 หรือมีระดับความเชื่อมั่นน้อยกว่าร้อยละ 90 จะไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้

ถ้าระดับนัยสำคัญมีค่าอยู่ระหว่าง 0.05 ถึง 0.1 แสดงว่าเพียงพอที่จะสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 หรือที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ถ้าระดับนัยสำคัญมีค่าอยู่ระหว่าง 0.01 ถึง 0.05 แสดงว่าเพียงพอที่จะสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ถ้าระดับนัยสำคัญมีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงว่าเพียงพอที่จะสามารถปฏิเสธสมมติฐาน หลักได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ในการศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) นั้นได้ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

<u>สมมติฐานที่ 1</u> อายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: อายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานทางเลือก H_1: อายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

จากตารางที่ 23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอายุของกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า อายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม GAP และเกษตรกรที่เข้าร่วม GAP ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปว่า อายุของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ GAP อย่างมีนัยสำคัญทาสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 23

สมมติฐานที่ 2 ราคาผลผลิตเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: ราคาผลผลิตเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานทางเลือก H_1: ราคาผลผลิตเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

จากตารางที่ 23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของราคาผลผลิตที่ขายได้ของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า ราคาผลผลิตเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม GAP และเกษตรกรที่เข้าร่วม GAP แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปว่า ราคาที่ผลผลิตขายได้ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ GAP อย่างมีนัยสำคัญทาสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 23

สมมติฐานที่ 3 จำนวนผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: จำนวนผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานทางเลือก H_1: จำนวนผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

จากตารางที่ 23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของจำนวนผลผลิตต่อไร่ของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า จำนวนผลผลิตที่ขายได้ ของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม GAP และเกษตรกรที่เข้าร่วม GAP ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปว่า จำนวนผลผลิตต่อไร่ของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ GAP อย่างมีนัยสำคัญทาสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 23

สมมติฐานที่ 4 หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานทางเลือก H_1: หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

จากตารางที่ 23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของจำนวนหนี้สินของครัวเรือนของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า จำนวนหนี้สินของครัวเรื่อนของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม GAP และเกษตรกรที่เข้าร่วม GAP ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปว่า จำนวนหนี้สินของครัวเรือนของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ GAP อย่างมีนัยสำคัญทาสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 23

สมมติฐานที่ 5 ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานทางเลือก H_1: ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

จากตารางที่ 23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของต้นทุนการผลิตต่อไร่ของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของครัวเรือนของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม GAP และเกษตรกรที่เข้าร่วม GAP แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1

สรุปว่า ต้นทุนการผลิตต่อไร่ของครัวเรือนของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ GAP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 ดังแสดงในตารางที่ 23

<u>สมมติฐานที่ 6</u> กำไรเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: กำไรเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานทางเลือก H_1: กำไรเฉลี่ยของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP แตกต่างกัน

จากตารางที่ 23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกำไรที่ได้รับของเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP และเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า กำไรเฉลี่ยที่ได้รับของครอบครัวของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม GAP และเกษตรกรที่เข้าร่วม GAP ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปว่า กำไรที่ได้รับของครัวเรือนของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ GAP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง

เกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ได้รับกำไรที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP ค่อนข้างมาก ดังนั้น ถ้าเกษตรกรหันมาผลิตแบบ GAP จะทำให้ได้รับกำไรสุทธิสูงกว่า ดังแสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับและไม่ได้รับการรับรอง GAP ที่เกี่ยวกับปัจจัยเชิงปริมาณ

ปัจจัยที่วิเคราะห์	กลุ่มเกษตรกร		ค่าสถิติ t	ระดับความมีนัยสำคัญ
	ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP	ที่ได้รับการรับรอง GAP		
ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร				
อายุ (ปี)	50.60	47.20	1.160	0.256
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท/ปี)	237,333.33	167,000.00	1.001	0.325
ข้อมูลทั่วไปในการผลิตและการตลาด				
จำนวนผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก./ไร่/ปี)	2,968.29	2,130.14	-1.238	0.226
ราคาผลผลิตเฉลี่ย (บาท/กก.)	6.33	8.47	-2.603	0.015**
รายได้เฉลี่ย (บาท/ไร่)	19,836.24	16,666.24	0.785	0.439
ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (บาท/ไร่)	19,480.35	10,297.70	2.178	0.044**
- ค่าปุ๋ยเคมี	6,878.22	3,828.94	-	-
- ค่าปุ๋ยอินทรีย์	1,940.36	1,549.93	-	-
- ค่ายาฆ่าแมลง/โรค	10,285.63	4,699.80	-	-
- ค่ายาปราบวัชพืช	376.14	219.03	-	-
กำไรเฉลี่ย (บาท/ไร่)	4,961.56	6,368.54	0.242	0.810

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ที่มา: จากการคำนวณ (2549)

ในการทดสอบสมมติฐานที่ 7-11 นั้น เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่นำมาทดสอบของกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP และกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมีหรือตัดสินใจผลิตส้มที่ได้รับการรับรอง

GAP โดยใช้ค่าสถิติ Chi-square แบบนอนพารามิเตอร์ และจะพิจารณาที่ค่าระดับนัยสำคัญ (Asymptotic significance หรือค่า p-value) ในแต่ละปัจจัย ซึ่งสามารถสรุปการทดสอบ จากค่าระดับนัยสำคัญ ได้ดังนี้ คือ

ถ้าระดับนัยสำคัญมากกว่า 0.1 หรือมีระดับความเชื่อมั่นน้อยกว่าร้อยละ 90 จะไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้

ถ้าระดับนัยสำคัญมีค่าอยู่ระหว่าง 0.05 ถึง 0.1 แสดงว่าเพียงพอที่จะสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 หรือที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ถ้าระดับนัยสำคัญมีค่าอยู่ระหว่าง 0.01 ถึง 0.05 แสดงว่าเพียงพอที่จะสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ถ้าระดับนัยสำคัญมีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงว่าเพียงพอที่จะสามารถปฏิเสธสมมติฐาน หลักได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ในการศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการทำธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมี (GAP) นั้นได้ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

<u>สมมติฐานที่ 7</u> การมีเงินออมของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: การมีเงินออมของครอบครัวของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

สมมติฐานทางเลือก H_1: การมีเงินออมของครอบครัวของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

จากตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีเงินออมของครอบครัวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ GAP โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า การมีเงินออมของครอบครัวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ GAP ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปว่า การมีเงินออมของครอบครัวของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 24

<u>สมมติฐานที่ 8</u> ระดับการศึกษาของเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: ระดับการศึกษาของเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

สมมติฐานทางเลือก H_1: ระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

จากตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของเกษตรกรกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ GAP โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ GAP ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 24

<u>สมมติฐานที่ 9</u> ระดับรายได้ (ในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร) ของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมี

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: ระดับรายได้ของเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

สมมติฐานทางเลือก H_1: ระดับรายได้ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

จากตารางที่ 24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของเกษตรกรกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ GAP โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับรายได้ในภาคการเกษตรและระดับรายได้นอกภาคการเกษตรของเกษตรกรกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ GAP ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปว่า ระดับรายได้ในภาคการเกษตรและระดับรายได้นอกภาคการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 24

<u>สมมติฐานที่ 10</u> ระดับพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: ระดับพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานของเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

สมมติฐานทางเลือก H_1: ระดับพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

จากตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานของเกษตรกรกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ GAP โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานของเกษตรกรกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ GAP ไม่ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปว่า ระดับพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 24

<u>สมมติฐานที่ 11</u> การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ผู้นำท้องถิ่น เพื่อนบ้าน เกษตรตำบล/อำเภอ เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ตัวแทนบริษัทขายปัจจัยการผลิต ของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

โดยมีสมมติฐานหลักและสมมติฐานทางเลือก ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0: การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อต่างๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

สมมติฐานทางเลือก H_1: การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

จากตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อต่างๆ ของเกษตรกรกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ GAP โดยผลการวิเคราะห์พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากเกษตรตำบล/อำเภอ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1

สรุปว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากเกษตรตำบล/อำเภอ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 กล่าวคือเกษตรกรที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรผ่านทางเกษตรตำบล/อำเภอ อาจจะมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจผลิตส้มที่คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัย และจะเข้าร่วมการผลิตตามระบบ GAP มากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรผ่านทางเกษตรตำบล/อำเภอ ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ผู้นำท้องถิ่น เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ตัวแทนบริษัทขายปัจจัยการผลิต ของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงคุณภาพที่มีความสัมพันธ์กับการทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

ปัจจัยที่วิเคราะห์	ค่าไคสแควร์	ระดับความมีนัยสำคัญ
การมีเงินออม (มี/ไม่มี) [1]	2.133	0.144
ระดับการศึกษาของเกษตรกร [2]	0.600	0.439
ระดับรายได้ในภาคการเกษตร [3]	0.133	0.715
ระดับรายได้นอกภาคการเกษตร [4]	0.686	0.710
ระดับพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานของเกษตรกร [5]	2.177	0.337
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ [6]		
- โทรทัศน์	0.240	0.624
- วิทยุ	0.240	0.624
- หนังสือพิมพ์	1.222	0.269
- ผู้นำท้องถิ่น	0.144	0.705
- เพื่อนบ้าน	0.240	0.624
- เกษตรตำบล/อำเภอ	3.571	0.059*
- เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ	0.133	0.715
- ตัวแทนบริษัทขายปัจจัยการผลิต	0.533	0.465

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

ที่มา: [1] รายละเอียดแสดงในตารางที่ 16

[2] รายละเอียดแสดงในตารางที่ 12

[3, 4] รายละเอียดแสดงในตารางที่ 15

[5] รายละเอียดแสดงในตารางที่ 18

[6] รายละเอียดแสดงในตารางที่ 22

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม จะแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และการวิเคราะห์

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมี โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ผลิตส้มที่ได้รับการรับรอง GAP จำนวน 15 ราย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

จะเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อนที่เป็นภาพรวมในระดับองค์กรหรือกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการดำเนินงานและการจัดการ รายละเอียดดังนี้

1. จุดแข็ง (Strengths: S) จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตส้มเขียวหวานพบว่าธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมีมีจุดแข็งดังต่อไปนี้

S1. ผลผลิตมีคุณภาพที่ดี เป็นที่ยอมรับของลูกค้า โดยผลผลิตที่ได้มีขนาดและคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้บริโภค คือปลอดภัยจากสารเคมีตกค้าง และมีขนาดรูปลักษณ์ตามที่ผู้บริโภคต้องการ

S2. ต้นพันธุ์หรือกิ่งพันธุ์ที่ใช้เป็นพันธุ์ที่ดีและมีคุณภาพ โดยได้รับความช่วยเหลือจากกรมวิชาการเกสร ได้มอบต้นพันธุ์ที่ดี มีความต้านทานโรคและแมลงสูงให้กับเกษตรกรที่ผลิตแบบ GAP

S3. สภาพภูมิประเทศ ของประเทศไทย อาทิเช่น แหล่งปลูก สภาพดินปลูก และแหล่งน้ำที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการปลูกส้มเขียวหวาน

S4. การจัดการโรคและแมลงปนเปื้อนมีประสิทธิภาพ ซึ่งเกษตรกรที่มีการผลิตแบบ GAP จะได้รับความรู้และคำแนะนำในการใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูของส้มจากทางรัฐบาล ทำให้มีการจัดการโรคและแมลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

S5. มีแรงงานฝีมือที่มีทักษะและความสามารถในการจัดการและดูแลรักษา ซึ่งผู้ผลิตที่ผลิตแบบ GAP นั้นจะได้รับการเข้าอบรมถึงวิธีการปลูก วิธีการดูแลรักษา ตลอดจนวิธีการเก็บเกี่ยว

และจำหน่ายยังตลาดต่างๆ จึงทำให้ผู้ผลิตที่ผลิตแบบ GAP นั้นมีทักษะและมีความเข้าใจในการปฏิบัติงาน

S6. ธุรกิจเป็นธุรกิจขนาดเล็กทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารงาน เนื่องจากผู้ผลิตที่ทำการสัมภาษณ์มีการผลิตเพียงไม่กี่ไร่ จึงทำให้สามารถจัดการและดูแลได้อย่างทั่วถึง สะดวกและรวดเร็ว

S7. ทางผู้ผลิตมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ และมีความรวดเร็วและปลอดภัยในการจัดส่งหรือขนส่งสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค

2. จุดอ่อน (Weaknesses: W) จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตส้มเขียวหวานพบว่าธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมีมีจุดอ่อนดังต่อไปนี้

W1. ไม่สามารถควบคุมคุณภาพของผลผลิตได้ อันเป็นผลมาจากการจัดการที่ไม่ดี ทำให้มีความเสียหายเกิดขึ้นกับผลผลิตบางส่วน

W2. มีสารเคมีตกค้างในผลผลิตของผู้ผลิตส้มบางราย เพราะยังมีผู้ผลิตที่ยังไม่เข้าใจในวิธีการผลิตแบบ GAP ที่ถูกต้องในเรื่องการพ่นยาป้องกันและกำจัดโรคและศัตรูพืช จึงทำให้ มีการตกค้างของสารเคมีในผลผลิตอยู่บ้าง

W3. มีความเสียหายช่วงหลังเก็บเกี่ยวและขนส่งมาก เนื่องจากขาดความเข้าใจ ขาดความระมัดระวังในการเก็บเก็บและขนส่ง เนื่องจากส้มเป็นผลไม้ที่เปลือกบาง ถ้าได้รับการกระทบกระเทือนอาจทำให้ผลผลิตเสียหายได้ และที่สำคัญยังขาดเทคโนโลยีในระดับที่พัฒนาแล้วทั้งในด้านการเก็บเกี่ยว หลังการเก็บเกี่ยว ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง สินค้าเสียหายและคุณภาพไม่ได้ตามที่ตลาดต้องการ

W4. ไม่สามารถหาตลาดได้เอง และไม่มีตลาดรองรับสินค้าที่แน่นอน ขาดข้อมูลข่าวสารทางด้านการตลาดและด้านราคา ทำให้ผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้ล้นตลาด เป็นสาเหตุให้ราคาตกต่ำ และไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา เพราะต้องขายตามราคาที่ผู้รวบรวมผลผลิตเสนอเนื่องจาก

W5. มีต้นทุนการผลิตและดำเนินงานสูงขึ้น เรื่อยๆ เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น แต่ราคาผลผลิตไม่ได้เพิ่มขึ้นในสัดส่วนเดียวกัน คือเกษตรกรขายผลผลิตได้รายได้เท่าเดิม แต่มีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น

W6. คำสั่งซื้อจากลูกค้ามีปริมาณไม่แน่นอนและไม่สม่ำเสมอ

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เป็นการวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรค ที่เป็นภาพรวมของธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมีในด้านที่ส่งเสริม ผลักดัน หรือเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานละการผลิต ซึ่งการวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรค รายละเอียดดังนี้

1. โอกาส (Opportunities: O) จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตส้มเขียวหวานพบว่าการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมีมีโอกาสดังต่อไปนี้

O1. พฤติกรรมของผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะระมัดระวังและคำนึงถึงสุขภาพมากขึ้น ทำให้ผลไม้ปลอดสารเคมีเป็นที่นิยมมากขึ้น ผู้บริโภคหันมาบริโภคกันมากขึ้น

O2. ผู้บริโภคมีความพิถีพิถันมาก เลือกซื้อผลส้มที่มีมาตรฐานคุณภาพพิเศษมากขึ้น ยิ่งผลผลิตมีคุณภาพ มาตรฐานและความแตกต่างมากเท่าไร ยิ่งเป็นการกระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคให้สูงขึ้น

O3. ปริมาณส้มเขียงหวานที่ปลอดภัยจากสารเคมียังไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด เนื่องจากปัจจุบันคนหาบริโภคส้มกันมากขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันโรงงานอุตสาหกรรมน้ำส้มพร้อมดื่ม มีความต้องการผลส้มเขียวหวานในปริมาณมากและตลอดปี และต้องเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

O4. มีตลาดในประเทศรองรับอย่างสม่ำเสมอ ทั้งตลาดไทย ตลาดสี่มุมเมือง เป็นต้น ซึ่งสามารถรองรับผลผลิตที่จะออกมาได้อย่างเพียงพอ

O5. ปัจจุบันการสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้ธุรกิจมีความคล่องตัวและพัฒนาการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ สามารถติดต่อซื้อขายได้ทางเครื่องมือสื่อสารต่างๆ โดยไม่จำเป็นต้องมาพบกัน ระหว่างผู้ผลิต ผู้รวบรวมผลผลิต และผู้บริโภค

O6. ในปัจจุบันรัฐบาลมีการสนับสนุนให้มีการปลูกและบริโภคผักผลไม้ที่ปลอดภัยจากสารเคมีอย่างมาก จึงเป็นโอกาสดีและเหมาะสมที่ส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมีจะออกสู่ท้องตลาด

2. อุปสรรค (Threats: T) จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตส้มเขียวหวานพบว่าการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมีมีอุปสรรคดังต่อไปนี้

T1. ข้อจำกัดทางด้านธรรมชาติของส้ม ได้แก่ ผลผลิตออกเป็นฤดูกาล และต้องพึ่งปัจจัยทางธรรมชาติเป็นตัวกำหนดปริมาณและคุณภาพ ผลผลิตที่ออกสู่ตลาดเป็นช่วงสั้นๆ ปริมาณจะมากบ้างน้อยบ้าง ไม่สม่ำเสมอ คุณภาพแตกต่างกันมาก ทำให้ไม่สามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

T2. ผู้บริโภคยังไม่มั่นใจว่าส้มจากการผลิตแบบ GAP ปลอดภัยจากจากสารเคมีจริง เนื่องจากไม่มีเอกสารหรือฉลากกำกับว่าปลอดภัยจากสารเคมีจริง รวมถึงผู้บริโภคยังไม่มีความเข้าใจถึงพิษภัยของสารเคมีที่ตกค้างอยู่

T3. ผลผลิตที่ได้มีรูปลักษณ์ไม่สวยเหมือนการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เนื่องจากการผลิตแบบ GAP นั้นจะเน้นให้ใช้สารเคมีให้น้อยที่สุด ใช้ในระยะที่จำเป็นนั้น จึงอาจส่งผลให้มีโรคและแมลงมาทำลายผลผลิต ทำให้ผลผลิตไม่สวยและงามเหมือนการผลิตที่ไม่ใช่ GAP ที่มีการใช้สารเคมีในอัตราที่สูงมาก

T4. กฎระเบียบข้อบังคับในการผลิตเข้มงวด ในการผลิตแบบ GAP นั้นมีขั้นตอน รายระเอียด ข้อจำกัด รวมถึงกฎระเบียบข้อบังคับในการผลิตที่ละเอียดและซับซ้อน จึงทำให้ผู้ผลิตบางรายไม่เข้าใจถึงวิธีการผลิตที่ถูกต้อง จึงทำให้ผลิตแบบผิดวิธีไม่ตรงตามท GAP กำหนด

T5. นโยบายของรัฐด้านการผลิตผลไม้แบบปลอดภัยจากสารเคมีที่ไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ผลิตขาดความเข้าใจในความต้องการของทางรัฐบาล

T6. ผู้ซื้อมีอำนาจในการต่อรองราคาสูง ในขณะที่เกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองกับผู้ขายปัจจัยการผลิต คือขายผลผลิตได้ในราคาถูก แต่ต้องซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลงและกำจัดศัตรูพืช ในราคาที่สูง

T7. กำลังเผชิญปัญหาคู่แข่งในตลาดที่เพิ่มขึ้น รวมถึงมีการแข่งขันทางด้านราคาระหว่างผู้ผลิต ซึ่งในปัจจุบันมีการผลิตส้มแบบปลอดภัยจากสารเคมีอยู่หลายราย ทำให้เกิดการแข่งขันกันขึ้น

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมธุรกิจของผู้ผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมี และทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคแล้ว สามารถนำมาสร้างตารางการวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS matrix) ซึ่งได้แก่ กลยุทธ์เพิ่มศักยภาพ กลยุทธ์สร้างภูมิคุ้มกัน กลยุทธ์เร่งพัฒนา และกลยุทธ์แก้วิกฤต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมี ได้ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 วิธีการสร้างกลยุทธ์โดยใช้ TOWS Matrix

	<u>จุดแข็ง (Strengths: S)</u> **S1-S8**	**<u>จุดอ่อน (Weakness: W)</u>** **W1-W9**
<u>โอกาส (Opportunities: O)</u> **O1-O6**	**กลยุทธ์เพิ่มศักยภาพ** **(Strengths + Opportunities : SO)**	**กลยุทธ์เร่งพัฒนา** **(Weakness + Opportunities : WO)**
<u>อุปสรรค (Threat: T)</u> **T1-T6**	**กลยุทธ์สร้างภูมิคุ้มกัน** **(Strengths + Threat: ST)**	**กลยุทธ์แก้วิกฤต** **(Weakness + Threat: WT)**

ที่มา: พิบูล ทีปะปาล (2547)

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสมในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของกลุ่มตัวอย่าง สามารถนำมาสร้างกลยุทธ์เพื่อให้การผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมีที่มีความได้เปรียบในการแข่งขันมากขึ้น ดังนี้

1. กลยุทธ์เพิ่มศักยภาพ (Strengths + Opportunities: SO)

เป็นกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นโดยการใช้จุดแข็งภายในเพื่อฉวยประโยชน์จากโอกาสภายนอก ถือเป็นกลยุทธ์ในเชิงรุก ซึ่งสามารถจับคู่ได้โดยการนำจุดแข็งที่สำคัญภายในธุรกิจมาจับคู่กับโอกาสที่สำคัญภายนอกธุรกิจ ดังนี้

SO1 กลยุทธ์กำหนดเขต

มีการกำหนดเขตเกษตรเศรษฐกิจที่มีความเหมาะสมในการปลูกส้มเขียวหวานเพื่อให้มีผลผลิตเพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ พร้อมทั้งจดทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานเชิงการค้า เพื่อความสะดวกที่ทางการจะมีมาตรการช่วยเหลือ สำหรับกลยุทธ์ SO1 สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในข้อ S3 S4 O3 และ O4

SO2 กลยุทธ์ทำโปรโมชัน

ด้านการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขายนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเพิ่มยอดขาย เช่น การร่วมออกร้านกับกรมส่งเสริมการเกษตร และทดลองนำส้มเขียวหวานที่ปลอดภัยจากสารเคมีไปให้ลูกค้าได้ชิม ซึ่งในอนาคตควรจะมีการทำสัญญาหรือร่วมมือกับผู้จัดจำหน่ายโดยตรง เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้มากขึ้น เช่น ซุปเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ สำหรับกลยุทธ์ SO2 สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในข้อ S1 และ O7

SO3 กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง

ควรสร้างโอกาสในการสร้างความแตกต่าง ซึ่งไม่ได้หมายถึงตัวผลผลิตส้มเขียวหวานอย่างเดียว แต่ยังหมายถึง รูปแบบและ Packaging ด้วยทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการและขยายกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย สำหรับกลยุทธ์ SO3 สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในข้อ S1 และ O2

SO4 กลยุทธ์ทำ IPM

ควบคุมศัตรูส้มเขียวหวาน โดยวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated Pest Management: IPM) เพื่อลดการใช้สารเคมี ปลอดภัยต่อผู้ดำเนินการ เป็นผลดีต่อผู้บริโภค นอกจากนี้ยังช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. กลยุทธ์สร้างภูมิคุ้มกัน (Strengths + Threats: ST)

เป็นกลยุทธ์ที่จัดทำกลยุทธ์โดยใช้จุดแข็งภายใน เพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคหรือภัยคุกคามภายนอก ซึ่งสามารถจับคู่ได้โดยการนำจุดแข็งที่สำคัญภายในธุรกิจมาจับคู่กับอุปสรรคที่สำคัญภายนอกธุรกิจ ดังนี้

ST1 กลยุทธ์ควบคุมคุณภาพ

ควรมีการจัดระบบการผลิตส้มที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นแบบผ่านมาตรฐาน GAP หรือไม่ผ่านมาตรฐาน GAP ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อควบคุมคุณภาพและปริมาณผลผลิตให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของตลาด รวมทั้งจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการผลิตส้มที่ปลอดภัยจากสารเคมีมาใช้ เพื่อลดต้นทุนในการผลิต สำหรับกลยุทธ์ ST1 สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการประกอบธุรกิจข้อ S3 และ T1

ST2 กลยุทธ์การรวมกลุ่ม

มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองของเกษตรกรและพัฒนาคุณภาพของส้มเขียวหวานในการส่งออก สำหรับกลยุทธ์ ST2 สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการประกอบธุรกิจข้อ S1 และ T6

3. กลยุทธ์เร่งพัฒนา (Weaknesses + Opportunities: WO)

เป็นกลยุทธ์ที่จัดทำกลยุทธ์โดยเอาชนะจุดอ่อนภายใน เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสภายนอก ซึ่งสามารถจับคู่ได้โดยการนำจุดอ่อนที่สำคัญภายในธุรกิจมาจับคู่กับโอกาสที่สำคัญภายนอกธุรกิจ ดังนี้

OW1 กลยุทธ์เพิ่มทักษะ

ควรมีการเพิ่มความรู้แผนใหม่แก่เกษตรกร ถ่ายทอดวิชาการด้านการผลิตที่ถูกต้อง โดยการอบรม ดูงาน เผยแพร่เอกสารแนะนำแก่ผู้ปลูกส้มเขียวหวาน รวมถึงถ่ายทอดเทคโนโลยีตั้งแต่การปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยว และวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกหลักวิชาการแก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป เพื่อนำไปปรับปรุงลักษณะผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ สำหรับกลยุทธ์ WO1 สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการประกอบธุรกิจข้อ W2 W3 O2 O3 และO5

WO2 กลยุทธ์พัฒนาปัจจัยการผลิต

ควรมีการวิจัยและพัฒนากิ่งพันธุ์ใหม่ๆ ที่ให้ผลผลิตสูง มีความต้านทานโรค เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศของประเทศไทย และเป็นที่ต้องการของตลาด สำหรับกลยุทธ์ WO2 สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการประกอบธุรกิจข้อ W1 W4 O2 และ O3

WO3 กลยุทธ์ประชาสัมพันธ์

เผยแพร่ข่าวสารการตลาดแก่พ่อค้าและเกษตรกร รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ตลาดต่างประเทศรู้จักผลไม้ไทยมากขึ้น สำหรับกลยุทธ์ WO3 สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการประกอบธุรกิจข้อ W4 และ O4

4. กลยุทธ์แก้วิกฤต (Weaknesses + Threat: WT)

เป็นกลยุทธ์ที่จัดทำกลยุทธ์ เพื่อลดจุดอ่อนภายใน และหลีกเลี่ยงอุปสรรคหรือภัยคุกคามจากภายนอก ซึ่งสามารถจับคู่ได้โดยการนำจุดอ่อนที่สำคัญภายในธุรกิจมาจับคู่กับอุปสรรคที่สำคัญภายนอกธุรกิจ ดังนี้

WT1 กลยุทธ์สร้างแบรนด์

ต้องมีการสร้างตราส้มเขียวหวานที่ปลอดภัยจากสารเคมีที่เป็นมาตรฐานของผู้ผลิตแต่ละราย และประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่มลูกค้าได้รับรู้ และสร้างความไว้วางใจโดยใส่ใจในด้านคุณภาพและความปลอดภัยของส้มเขียวหวานที่ทำการจำหน่าย สำหรับกลยุทธ์ WT1 สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจข้อ W2 และ T2

WT2 กลยุทธ์เจาะกลุ่มผู้บริโภค

ควรศึกษาถึงลักษณะความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ โดยเฉพาะการจัดตั้งโรงงานแปรรูปน้ำส้มเขียวหวานเข้มข้นที่ปลอดภัยจากสารเคมี เพื่อรองรับผลผลิตในช่วงที่ส้มเขียวหวานออกสู่ตลาดมาก เป็นการลดผลผลิตส่วนเกิน และเป็นมาตรการที่จะช่วยรักษาระดับราคาส้มเขียวหวานมิให้ตกต่ำเกินไป และควรมีการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ โดยมีการให้ข้อมูลทางด้านราคา และข้อมูลทางด้านการตลาดกับเกษตรกรให้ชัดเจน และให้คำแนะนำในการผลิต มากขึ้นเนื่องจากเงื่อนไขและข้อจำกัดของ GAP มีมาก ซึ่งจะส่งผลต่อความมีคุณภาพและมาตรฐานของส้มเขียวหวาน สำหรับกลยุทธ์ WT2 สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการประกอบธุรกิจข้อ W4 W5 T4 และ T5

WT3 กลยุทธ์เพิ่มความเชื่อมั่น

ผู้ผลิตควรร่วมกันผลักดันให้ภาครัฐมีการห้ามนำเข้าสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อผู้ปลูกผลไม้ รวมทั้งสารเคมีที่ประเทศผู้นำเข้าห้ามนำเข้า เพื่อเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติภายในประเทศ รวมทั้งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ประเทศผู้นำเข้าเกิดความเชื่อมั่นในส้มเขียวหวานที่มาจากประเทศ

ไทยอีกด้วย สำหรับกลยุทธ์ WT3 สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการประกอบธุรกิจข้อ W2 T3 และT5